

Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR

Materiály na rokovanie HSR SR
Dňa 23. septembra 2019

č. 6)

Stanovisko k návrhu nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2020

Všeobecne k návrhu:

Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2020 (ďalej len „návrh nariadenia vlády“) sa predkladá na základe § 2 ods. 1 zákona č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). Vzhľadom na skutočnosť, že na rokovaní Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „rada“) dňa 19. augusta 2019 nedošlo k dohode sociálnych partnerov o úprave sumy mesačnej minimálnej mzdy na rok 2020, v zmysle § 7 ods. 5 zákona je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) povinné predložiť na rokovanie rady a následne na rokovanie vlády Slovenskej republiky návrh nariadenia vlády, ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2020.

Ministerstvo v súlade s § 7 ods. 5 zákona vypracovalo návrh nariadenia vlády, ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2020. Ministerstvo navrhuje ustanoviť na rok 2020 minimálnu mzdu v sume 580 eur mesačne a 3,333 eura za každú hodinu odpracovanú zamestnancom, čo oproti minimálnej mzde v roku 2019 vo výške 520 eur predstavuje nárast o 11,54 %, v absolútnom vyjadrení o 60 eur mesačne.

Vplyv zvýšenia sumy minimálnej mzdy je uvedený v doložke vybraných vplyvov a v príslušných analýzach - v analýze vplyvov na rozpočet verejnej správy, v analýze vplyvov na podnikateľské prostredie a v analýze sociálnych vplyvov. Materiál predpokladá pozitívne aj negatívne vplyvy na rozpočet verejnej správy, pozitívne aj negatívne vplyvy na podnikateľské prostredie a pozitívne sociálne vplyvy. Materiál nepredpokladá vplyvy na životné prostredie, na informatizáciu spoločnosti, na služby verejnej správy pre občana, ani na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Podľa § 8 ods. 3 zákona o konečnej sume minimálnej mzdy rozhodne vláda Slovenskej republiky s prihliadnutím na stanoviská sociálnych partnerov, vývoj kritérií na úpravu sumy minimálnej mzdy podľa § 6 zákona, vývoj podielu čistej minimálnej mzdy z čistej priemernej mzdy najmenej za predchádzajúce dva kalendárne roky a s prihliadnutím na vývoj produktivity práce.

Verejnosť bola informovaná o zámere pripraviť návrh nariadenia vlády prostredníctvom predbežnej informácie zverejnenej na portáli Slov – Lex dňa 6. júna 2019 s možnosťou verejnosti zapojiť sa do prípravy predmetného nariadenia formou zasielania pripomienok a návrhov v lehote do 10. júla 2019. Zároveň prebehli konzultácie s podnikateľským prostredím vrátane výkonu testu vplyvov na malé a stredné podniky.

Stanovisko AZZZ SR :

Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení Slovenskej republiky zásadne nesúhlasí s návrhom úpravy sumy mesačnej minimálnej mzdy na rok 2020 vo výške 580 € mesačne (3,333 € na hodinu).

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v súlade s § 7 ods. 5 zákona o minimálnej mzde vypracovalo návrh nariadenia vlády, ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2020, v ktorom navrhuje ustanoviť na rok 2020 minimálnu mzdu v sume 580 € mesačne a 3,333 € za každú hodinu odpracovanú zamestnancom, čo oproti minimálnej mzde v roku 2019 predstavuje nárast o 11,54 % a v absolútnom vyjadrení nárast o 60 € mesačne.

Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení Slovenskej republiky (ďalej len „AZZZ SR“) opakovane zdôrazňuje, že navyšovanie minimálnej mzdy musí rešpektovať reálne ekonomické a sociálne ukazovatele a zákonom dané kritériá. Navrhujeme preto výšku minimálnej mzdy ustanoviť maximálne vo výške zodpovedajúcej valorizačnému mechanizmu upravenému v § 8 ods. 2 Zákona o minimálnej mzde, čo zodpovedá sume **552,20 € mesačne**, t.j. 3,174 € za odpracovanú hodinu, čo podľa nášho názoru rešpektuje reálne ekonomické a sociálne ukazovatele. Akákoľvek jej vyššie navýšenie považujeme s ohľadom na aktuálny ekonomický vývoj za hazard.

Treba podotknúť, že vo väčších firmách sa náklady zvyšovaním minimálnej mzdy zdvihnú o milióny EUR, ktoré sú najmä v hrozbe ekonomickej recesie potrebné na investície.

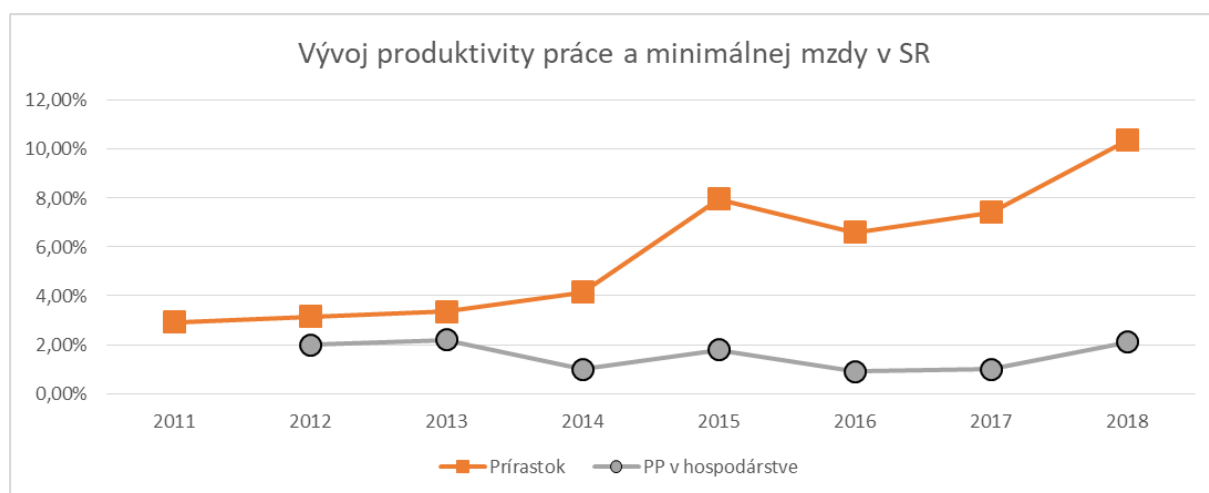
Je nepochybné, že minimálna mzda na Slovensku rastie rekordným tempom, a s ňou tak rastú aj náklady zamestnávateľov. Minimálna hodinová mzda ovplyvňuje výšku príplatkov a kompenzácií za prácu v noci, cez víkend, za nadčasovú prácu či za sťažený výkon práce. Z povahy podnikateľskej činnosti množstva spoločností vyplýva, že ich zamestnanci pracujú v nepretržitej prevádzke 7 dní v týždni, čo je dané ich zameraním a štruktúrou priemyslu v SR. Pre tieto spoločnosti môže byť takýto nárast mzdových nákladov v dôsledku skokového navýšenia minimálnej mzdy a príplatkov na ňu nadviazaných ekonomicky neudržateľný. Takéto neprimerané a nepredvídateľné zvyšovanie minimálnej mzdy dostáva hospodárenie spoločností pod extrémny tlak, nakoľko tieto sú nútené obmedziť svoje investície do svojho ďalšieho rozvoja, ako aj obmedziť investície do svojich technologických zariadení, čoho dôsledkom bude ich strata konkurencieschopnosti, čo samozrejme môže viesť a s veľkou pravdepodobnosťou povedie aj k zníženiu počtu zamestnancov.

Sme toho názoru, že vývoj slovenskej ekonomiky neumožňuje prijatie navrhovaného nariadenia vlády SR. Jeho prijatie považujeme za zbytočný hazard, nakoľko prichádza v čase, keď všetky ekonomické indikátory hovoria o spomalení svetovej ekonomiky i ekonomiky eurozóny. Viaceré ekonomické predikcie a prognózy (Medzinárodného menového fondu, Európskej centrálnej banky, OECD, SAXO Bank, ale aj ministerstva financií SR) jasne naznačujú nielen zhoršenie ekonomického vývoja, ale cca 80 % pravdepodobnosť recesie ekonomiky EÚ. Ukazujú to najmä nové štatistiky poklesu hospodárskeho rastu v Nemecku, Veľkej Británii a ďalších krajinách EÚ, ku ktorým sa aktuálne pridala aj Slovenská ekonomika (jej previazanosť na tieto krajiny je enormná dominantným podielom exportu na HDP a dominantným podielom exportu práve do týchto krajín) šokujúcim poklesom rastu HDP z očakávaných 3,4 na 1,9 %! Postupne bude dochádzať k ďalšiemu ochladzovaniu ekonomiky a negatívny dopad historického nárastu minimálnej mzdy sa ukáže práve v časoch, keď zamestnávateľia budú čeliť poklesu objednávok a budú prehodnocovať každé jedno euro. Je veľmi pravdepodobné, že spomalenie ekonomiky spolu s vysokými mzdovými nákladmi zamestnávateľom spôsobí silný nárast nezamestnanosti a zníži objem výroby vo fabrikách. Už teraz máme konkrétne príklady a signály z priemyselných sektorov ukazujúce, že takto dramatické navýšenie minimálnej mzdy spôsobí významný prepád konkurencieschopnosti slovenského priemyslu s fatálnym dopadom predovšetkým na slovenské malé a stredné podniky, ktoré zamestnávajú dve tretiny všetkých zamestnancov v priemysle a spôsobia nevyhnutné prepúšťanie zamestnancov a spolu s veľkými podnikmi bude mať silne negatívny dopad na štátny rozpočet pre rok 2020. Ako sme uviedli už vyššie, neuvážené a skokovité zvýšenie minimálnej mzdy považujeme za hrozbu aj vzhľadom na napojenie minimálnej mzdy na výpočet výšky príplatkov za prácu a na § 124 Zákonníka práce. Sme jediná krajina v EÚ s kumuláciou naviazanosti minimálnej mzdy na všetky stupne náročnosti, resp. tarifné stupne a príplatky v enormnej výške.

Inštitút minimálnej mzdy je dôležitá ekonomická kategória, ktorá má významný vplyv na celkový ekonomický rast hospodárstva a predovšetkým na zamestnanosť. Zjednodušene povedané, čím bude minimálna mzda menej kopírovať výkonnosť hospodárstva a prípadne stanovená nad jej možnosti, tým viac bude brániť rozvoju podnikania, či už v rámci konkrétneho regiónu, resp. priemyselného odvetvia. Takže ekonomicky nie je dôležitá jej absolútna hodnota, ale jej podiel na priemernej mzde tak, aby tento podiel dostatočne odborne a citlivo reflektoval na výkonnosť ekonomiky, ale zároveň netlmil rozvoj v jednotlivých jej odvetviach, či sektoroch alebo nelikvidoval zamestnanosť v jej najmenej rozvinutých regiónoch. Ak sa z tohto pohľadu pozrieme na tie najvýkonnejšie ekonomiky vidíme podiel na úrovni medzi 40-50% (Nemecko, Francúzsko...), kde priemerné mzdy však presahujú vysoko 2000 €. Podľa prognózy IFP MF SR z 19. júna 2019 sa očakáva na rok 2019 priemerná mzda na úrovni 1 081 €. Navrhovaných 580 € tak vysoko tieto krajiny spomínaným podielom preskočí so všetkými vyššie uvedenými negatívnymi vplyvmi na jeho hospodárstvo.

Podľa štatistických údajov za rok 2017, priemerná hrubá mzda je počítaná za všetky odvetvia kde sa priemerne mzdy pohybujú v rozsahu od 640 € (reštauračné služby, výroba textilu...) až po 2050 € (informačné technológie) – samozrejme približne rovnako je tento rozsah tvorený podľa jednotlivých krajov (významné nižšie sú východoslovenské kraje). A tak kým navrhovaná minimálna mzda tvorí iba menšiu časť priemernej hrubej mzdy a teda má zanedbateľný vplyv na dobre platené sektory (u IT je to cca 30% z priemernej mzdy) u nízko honorovaných sektorov ako spomínané reštauračné služby (ale aj mnoho ďalších) to predstavuje takmer 100%! Navyše existuje obrovský rozdiel medzi priemernou mzdou dosahovanou v regiónoch východného a stredného Slovenska a napr. Bratislavou. Práve v týchto regiónoch by ľudia, ktorí tu musia zostať z rôznych, napr. rodinných dôvodov chceli tiež prácu, ale miestny podnikateľ pri tak vysokej miere minimálnej mzdy (580 €) si ju jednoducho nemôže dovoliť vytvoriť a zaplatiť. Navyše sme jedinou krajinou v Európe, ktorá má nielen vysokú minimálnu mzdu v pomere k priemerne dosahovanej, ale na minimálnu mzdu sú u nás naviazané všetky ostatné mzdy a príplatky, ktoré podnikateľ musí zaplatiť vo všetkých ostatných mzdových triedach, resp. tzv. stupňoch náročnosti, keďže zákon predpisuje v najvyššej triede min. 100%ný rozdiel voči minimálnej mzde a zároveň si nemôže dovoliť neodstupňovať rozdiel v zárobkoch u kvalifikovanejších pracovníkov. Navyše v posledných troch rokoch došlo k enormnému nárastu príplatkov a prijatiu ďalších obligatórných benefitov ako sú napr. rekreačné poukazy.

Pre informáciu uvádzame graf nárastu výkonnosti slovenskej ekonomiky (produktivita práce) a vývoja minimálnej mzdy:

Ten rozdiel za posledné roky je až zarážajúci a svedčí o absolútnom nesúlade medzi nárastom minimálnej mzdy a produktivitou práce.

V tejto súvislosti je namieste poznamenať, že slovenskej ekonomike sa posledné obdobie darilo a bola v dobrej kondícii. Treba povedať áno, z pohľadu dynamického nárastu HDP v SR v posledných rokoch sa to dá takto interpretovať. Musíme si však rozobrať z čoho prichádza uvedený nárast, samozrejme predovšetkým z priemyslu. Rastie však náš priemysel rovnomerne cez všetky sektory? A vytvárajú sa pracovné miesta rovnomerne vo všetkých krajoch a sektoroch? V prípade, že chceme odpovedať čestne na tieto otázky zistíme, že :

- drvivá časť nárastu pochádza z predovšetkým zahraničných investícií a v dvoch sektoroch – automobilového a elektrotechnického priemyslu
- tieto však nie sú zamestnávateľom väčšiny ale iba značnej menšiny(menej ako 30%) celkového počtu slovenských zamestnancov

Preto keď sa hovorí o dynamickom raste treba chápať jednoduchú matematiku, že keď nadpriemerne rastie podpriemerný počet sektorov, musí nadpriemerný počet sektorov podpriemerne rásť alebo dokonca byť v strate. A to je prípad väčšiny, najmä malých a stredných podnikov a živnostníkov zamestnávajúcich celkovo takmer 70% všetkých zamestnancov súkromného sektora na Slovensku! Podľa správy o výsledkoch testu malých a stredných podnikov sa navrhované navýšenie bude týkať takmer 28-tisíc zamestnávateľov ako samostatne zárobkovo činných osôb a ďalších 27-tisíc právnických osôb, ktoré sú malými a strednými podnikmi s menej ako 250 zamestnancami, pričom mzdové náklady im stúpnu o vyše 100 miliónov eur.

Z toho vyplýva nutnosť zodpovedne a odborne pristupovať k minimálnej mzde na Slovensku, a to najmä v súčasnom období, ktoré je poznačené obchodnou vojnou medzi USA a Čínou, ktorá poškodí najmä EÚ, tvrdým Brexitom, pričom prvé vážne príznaky vidíme už dnes v podobe historického poklesu britskej, ale aj nemeckej ekonomiky, na ktorú je slovenské hospodárstvo extrémne naviazané.

Ako sme už uviedli v stanovisku vyššie, nadviazanie rôznych príplatkov obsiahnutých v Zákonníku práce na minimálnu mzdu vidíme ako problém, pričom riešením by mohlo byť oddelenie týchto príplatkov od minimálnej mzdy. Pre ilustráciu uvádzame príklad jedného podniku z našej členskej základne (počet zamestnancov cca 5000).

Tento podnik ročne vynakladá na príplatky v zmysle Podnikovej kolektívnej zmluvy a Zákonníka práce finančné prostriedky vo výške takmer 12 mil. EUR, z čoho je na minimálnu mzdu naviazané takmer 5,9 mil. EUR (6,3 % ročných osobných nákladov).

Od roku 2018 znamenali legislatívne zmeny v Zákonníku práce výrazné zvýšenie osobných nákladov:

- v roku **2018** zvýšenie o **1,5 mil. EUR** oproti roku 2017,
- v roku **2019** zvýšenie o **4,1 mil. EUR** oproti roku 2018,
- v roku **2020** (pri minimálnej mzde 580 EUR) predpokladané zvýšenie o **1,0 mil. EUR** oproti roku 2019.

V súvislosti so zvyšovaním minimálnej mzdy dávame do úvahy aj zváženie prijatia zmierňujúcich opatrení. Dávame do pozornosti zoznam alternatívnych opatrení vypracovaných Centrom lepšej regulácie na požiadavku MPSVR, ktorý vypracovalo vo vzťahu k MSP, pričom inšpiráciou pre výnimky môže byť:

a) % zníženie základnej minimálnej mzdy pre zamestnancov v závislosti od rôznych faktorov, akými je napr.:

- i. **dĺžka trvania pracovného pomeru** (napr. 1. rok zamestnania v Poľsku môže zamestnávateľ minimálnu mzdu znížiť na 80 % jej zákonnej sumy, v Írsku dokonca aj v 2. roku zamestnania na 90 %)
- ii. **vek zamestnanca** (napr. zamestnancom mladším ako 18 rokov môže zamestnávateľ v Luxembursku minimálnu mzdu znížiť v rozmedzí 75-80 % jej zákonnej sumy, vo Francúzsku sú % podobné, v Holandsku, Belgicku sú % pri veku zamestnanca do 18 rokov ešte nižšie)
- iii. **kvalifikácia zamestnanca** (napr. vo Francúzsku podľa rôznych kritérií možné zníženie až na 55 % zo základnej sumy minimálnej mzdy, v Írsku podľa absolvovania vzdelávania – napr. formou kurzov, ale i štúdiá)
- iv. **miera nezamestnanosti v konkrétnom regióne** (napr. určenie konkrétnej % hranice miery evidovanej nezamestnanosti, v prípade hodnôt vyšších sa v konkrétnom regióne umožní % zníženie zo základnej sumy minimálnej mzdy)
- v. **druh pracovného pomeru/typ pracovného úväzku** (napr. % zníženie zo základnej sumy minimálnej mzdy pri krátkodobých brigádach či čiastočných úväzkoch)

b) Čiastočné oslobodenie minimálnej mzdy od povinných platieb štátu

Riešením zníženia nákladov a zároveň ponechaním tej podstaty návrhu, ktorá spočíva vo zvýšení miezd zamestnancov a vyrovnaním pomeru zisku vo vzťahu zamestnanec vs. štát, je **čiastočné oslobodenie minimálnej mzdy od povinných platieb štátu napr. cez vhodne zvolenú**

- a) nezdaniteľnú časť základu dane a/alebo
- b) odpočítateľnú položku na zdravotné odvody.

Neuvážené navýšenie minimálnej mzdy prinesie problémy mnohým sektorom, resp. odvetviám. Štandardne ako jeden príklad za všetkých uvádzame stanovisko Asociácie nemocníc Slovenska, ktorá je členom AZZZ SR:

Asociácia nemocníc Slovenska (ANS) v predchádzajúcich rokoch systematicky upozorňovala na potrebu dofinancovania rezortu zdravotníctva na pokrytie nákladov súvisiacich so zákonným zvýšením miezd zdravotníckych pracovníkov, nárokov na zvyšovanie miezd lekárov a nárokov spojených so zvyšovaním minimálnej mzdy a jej koeficientov od 1.1. nasledujúceho roku a žiadala MZ SR a MF SR o dofinancovanie zdravotníckych zariadení združených v ANS. Negatívny dlhodobý trend nedostatočného financovania zdravotníctva potvrdzovali aj návrhy štátnych rozpočtov v predchádzajúcich rokoch. ANS v tejto súvislosti

upozorňovala na legislatívnu povinnosť zvyšovať v nemocniciach od 1.1. mzdy lekárov, zdravotníckych a nezdravotníckych pracovníkov spojených so zvyšovaním minimálnej mzdy a jej koeficientov.

Aj v roku 2019 ANS systematicky upozorňuje na situáciu spojenú s prijatím sociálneho balíčka a zavedením rekreačných poukazov, keďže nemocnice v nej združené bez dodatočného dofinancovania zdravotníctva nebudú schopné zabezpečiť poskytovanie zdravotnej starostlivosti a ústavné pohotovostné služby v noci a počas víkendov v takom rozsahu ako doposiaľ.

Odhadovaný dopad zvýšenia minimálnej mzdy len v členskej základni ANS (z EUR 520 na EUR 580) a ku nej prislúchajúce navýšenie náhrad za mzdu v roku 2020 je vo výške cca 11 miliónov Euro. Upozorňujeme na skutočnosť, že dopad nárastu minimálnej mzdy sa v zdravotníckych zariadeniach odráža predovšetkým v náraste náhrad za sviatky, nadčasy, príplatky za nočné, príplatky za soboty a nedele, odmeny za služby a pod., ktoré sa vypočítavajú z minimálnej mzdy, nakoľko zdravotnícke zariadenia poskytujú zdravotnú starostlivosť 24 hodín denne 365 dní v roku. Na zvýšenie mzdových nárokov má okrem nárastu minimálnej mzdy dopad aj zvyšovanie priemernej mzdy v národnom hospodárstve. Mzda zdravotníckych pracovníkov je v zmysle zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve naviazaná na priemernú mzdu a mzdy zdravotníckych pracovníkov sa v zmysle tohto zákona automaticky zvyšujú k 1.1. ďalšieho roku.

Personálne náklady od 1.1.2020 budú ovplyvnené okrem nárastu minimálnej mzdy tiež týmito legislatívnymi opatreniami:

- Zvýšenie minimálnej mzdy
- Navýšenie miezd všetkých zdravotníckych pracovníkov, tzv. mzdový automat (zákon 578)
- Sociálny balíček
- Rekreačné poukazy

ANS sa nebráni zvýšeniu minimálnej mzdy, z dôvodu potreby zabezpečenia kontinuity starostlivosti o pacientov je však nutné, aby nároky spojené s jej zvýšením boli kryté v štátnom rozpočte pre rezort zdravotníctva. ANS žiada reálne dofinancovanie vyššie uvedených opatrení, pretože pri prijímaní minimálnej mzdy, sociálneho balíčka a rekreačných poukazov aj napriek deklarácií oprávnenosti nárokov ANS zo strany členov HSR SR, Vlády SR a KOZ a ich potvrdeniu ich zohľadnenia v štátnom rozpočte na rok 2019 ešte stále nedošlo k dofinancovaniu sociálneho balíčka a rekreačných poukazov.

Záver :

AZZZ SR **zásadne nesúhlasí** s návrhom úpravy sumy mesačnej minimálnej mzdy na rok 2020 vo výške **580 € mesačne** (3,333 € na hodinu), ktorý považujeme v súčasnej situácii za obrovský hazard nielen pre slovenský priemysel, ale následne a možno predovšetkým pre štátny rozpočet SR, ktorý bude v krátkom čase prijímaný, a ktorý bude musieť následne riešiť v tejto súvislosti obrovské dofinancovanie minimálnej mzdy nemocníc, školstva, ale napr. aj sektor pôšt a železníc. Navrhujeme preto výšku minimálnej mzdy ustanoviť maximálne vo výške zodpovedajúcej valorizačnému mechanizmu upravenému v § 8 ods. 2 Zákona o minimálnej mzde, čo zodpovedá sume **552,20 € mesačne**, (3,174 € za odpracovanú hodinu) so zvýšením nezdaniteľnej časti základu dane na úroveň minimálnej mzdy. Súčasne žiadame otvoriť rokovania o **novom mechanizme**, na základe ktorého by sa minimálna mzda pravidelne na základe vopred stanovených ukazovateľov upravovala, ako aj oddelenie príplatkov obsiahnutých v Zákonníku práce od minimálnej mzdy. Sme toho názoru, že minimálna mzda by sa mala odvíjať od mediánovej mzdy, ktorá sa javí ako presnejší štatistický ukazovateľ. Vzorec by mal byť predmetom nadchádzajúcich diskusií, ale mal by určite zohľadňovať viaceré ekonomické veličiny, nielen priemernú mzdu, ale napr. aj produktivitu práce, či infláciu.